

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 38/2019-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. októbra 2019 v senáte zloženom z predsedu senátu Mojmíra Mamojku, zo sudcu Petra Straku a sudcu Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní o ústavnej sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Martinou Chorváthovou, A. Kmeťa 28, Martin, pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 20 Em 4/2013 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 20 Em 4/2013 porušené boli.

2. [REDACTED] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Martin p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Martin je p o v i n n ý uhradiť [REDACTED] trovy konania v sume 498,55 € (slovom štyristodeväťdesiatosem eur a päťdesiatpäť centov) na účet jeho právnej zástupkyne Mgr. Martiny Chorváthovej, A. Kmeťa 28, Martin, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti návrhu n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Sťažostná argumentácia a priebeh konania na Ústavnom súde Slovenskej republiky

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. novembra 2018 doručená ústavná sťažost' [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 20 Em 4/2013 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Z ústavnej sťažosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ podal 2. augusta 2013 okresnému súdu návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia o úprave styku s jeho maloletým synom [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „maloletý“), a to rozsudku okresného súdu sp. zn. 20 P 358/2005 z 22. mája 2006, ktorý nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť 29. júna 2006 proti matke maloletého [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „matka maloletého“).

3. Sťažovateľ po chronologickom opise napadnutého konania v ústavnej sťažnosti uvádza: „Ako vyplýva z uvedeného prehľadu v konaní sa niekoľko rokov nič nedialo. V čase od 10.02.2014 do 27.03.2017 teda viac ako tri roky bol Okresný súd Martin vo veci úplne nečinný a napriek sťažnosti otca mal. dieťaťa zo dňa 04.11.2016 na priedahy v konaní nedošlo k náprave. Súd dňa 27.03.2017 vyzval účastníkov konania o vyjadrenie k veci, účastníci konania súdu vyjadrenie k veci doručili dňa 10.04.2017 a 28.04.2017. Následne, po doručení týchto vyjadrení sa vo veci opätovne nekoná už rok a päť mesiacov. Vo veci súd nekoná a ako vyplýva z vyjadrenia zákonného sudcu tento nemá časový priestor sa vecou zaoberať, vo veci súd nevykonal žiadne opatrenie ani nevytýčil pojednávanie.

Ide o konanie týkajúce sa maloletého dieťaťa, kde jeho prioritu prezumuje aj zákon, a teda nekonanie bez zbytočných priedahov či v primeranej lehote porušuje nielen práva oboch rodičov, ale aj dieťaťa. Okresný súd Martin napriek sťažnosti na priedahy v konaní vôbec nekonal, a do dnešného dňa neuskutočnil žiadne opatrenie, ktorým by sa pokúsil o nápravu vzniknutého stavu, kedy sa stretnutia otca s mal. dieťaťom neuskutočňujú v rozsahu určenom rozhodnutím súd ako to vyplýva z vyjadrenie otca v konaní.“

4. Sťažovateľ v sťažnosti poukazuje na skutočnosť, že „... konanie sa vedie na súde od roku 2013, do dnešného dňa teda po viac ako 5 rokoch nebolo v konaní urobené žiadne opatrenie, ktoré by viedlo k výkonu právoplatného rozhodnutia súdu. Poukazujem najmä na postup súdu, kedy sa v konaní nebol urobený žiadny úkon v čase od 10.02.2014 do 27.03.2017 a od 28.04.2017 až doteraz. Teda nezákonný stav trvá.

Nakoľko sa jedná o tak vážnu vec ako je úprava práv a povinností k maloletému dieťaťu, toto zvyrazňuje záujem na skorom vybavení rozhodnutia vo veci samej. Sťažovateľ poskytol súdu dostatočnú súčinnosť, aby tento mohol vo veci konať, nijakým spôsobom svojím konaním nespôsoboval priedahy v konám. Sťažovateľ na výzvy súdu vždy obratom reagoval a keďže napriek tomu súd vo veci nekonal bez zbytočných priedahov využil svoje právo a podal sťažnosť predsedníčke okresného súdu v Martine dňa 04.11.2016. Ako je zrejmé ani po tejto sťažnosti nedošlo k náprave.“

5. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vo veci samej nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR ako aj právo na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1. Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Martine v konaní vedenom pod sp. zn. 20 Em 4/2013 bolo porušené.

Okresnému súdu v Martine prikazuje, aby v konaní 20 Em 4/2013 konal bez zbytočných prieťahov.

Sťažovateľovi priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 5 000,- EUR, ktoré je Okresný súd v Martine povinný mu vyplatiť v lehote do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Sťažovateľovi priznáva náhradu trov konania pred Ústavným súdom vo výške 325,42 EUR, ktoré je Okresný súd v Martine povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu Mgr. Martiny Chorváthovej, advokátky v Martine, do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia na jej účet vedený vo [REDACTED] č. ú.: [REDACTED]

[REDACTED] .“

6. Uznesením sp. zn. IV. ÚS 38/2019 z 24. januára 2019 ústavný súd prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie.

7. Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu z 2. januára 2019 vyjadril k ústavnej sťažnosti prípisom sp. zn. Spr 6/19 z 15. januára 2019, ktorý bol doručený ústavnému súdu 13. januára 2019. V predmetnom vyjadrení predsedníčka okresného súdu po vyjadrení zákonnej sudkyne uviedla, že sudcovia okresného súdu sú dlhodobo pracovne vyťažení a v dôsledku toho nie sú schopní vykonávať všetky potrebné úkony urýchlene tak, aby to zodpovedalo potrebám každého jednotlivého konania. Zároveň vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

8. Ústavný súd zaslal vyjadrenie okresného súdu právnej zástupkyňi sťažovateľa s možnosťou zaujatia stanoviska v lehote 10 dní od doručenia prípisu. Právna zástupkyňa sťažovateľa sa k vyjadreniu okresného súdu vyjadrila podaním doručeným ústavnému súdu

16. augusta 2019, v ktorom sťažovateľ uviedol, že zotrúva na svojom stanovisku, a to že okresný súd v napadnutom konaní nekonal bez zbytočných priet'ahov.

9. Sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že okresný súd viac ako päť rokov, a to od 26. novembra 2013 do 15. februára 2019 neuskutočnil v napadnutom konaní žiadny úkon vo veci samej. Podľa názoru sťažovateľa by okresný súd vzhľadom na záujem maloletého dieťaťa mal v napadnutom konaní postupovať plynulejšie a bez niekoľkoročných priet'ahov.

10. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

11. Vec napadla ústavnému súdu 19. novembra 2018 a bola pôvodne pridelená sudkyni spravodajkyni Ludmile Gajdošíkovej, ktorej 16. februára 2019 uplynulo funkčné obdobie sudcu ústavného súdu. V súlade s čl. X bodom 5 písm. b) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 schváleného 16. októbra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“) bola táto vec prerozdelená náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov a pridelená sudcovi spravodajcovi Martinovi Vernarskému. V zmysle čl. II bodov 3 a 5 rozvrhu práce je na konanie vo veci príslušný tretí senát ústavného súdu v zložení Mojmir Mamojka (predseda senátu) a sudcovia Peter Straka a Martin Vernarský. Vzhľadom na to senát ústavného súdu rozhodol v zložení tak, ako to je uvedené v záhlaví tohto rozhodnutia.

II.

Relevantná právna úprava

12. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

13. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

15. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

16. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

17. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

18. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru prvej vety každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom

zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

19. Dňa 1. marca 2019 nadobudol účinnosť zákon o ústavnom súde v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

20. Podľa § 62 zákona o ústavnom súde ak tento zákon v piatej časti alebo šiestej časti neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, vzťahuje sa na konanie pred ústavným súdom podľa povahy veci primerane Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“).

21. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

22. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

23. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

III.

Právne posúdenie vecí ústavným súdom

24. Podstata ústavnej sťažnosti sťažovateľa spočíva v tvrdení, že okresný súd v dôsledku svojej niekoľko rokov trvajúcej nečinnosti, keď v napadnutom konaní vôbec

nekonal, spôsobil v dôsledku nenariadenia výkonu rozhodnutia stav, keď jeho maloletý syn sa mu odcudzuje a bude ťažké obnoviť tento ich vzájomný vzťah.

25. Ústavný súd z predloženého spisu okresného súdu sp. zn. 20 Em 4/2013 zistil, že vo veci boli až dosiaľ vo vzťahu k predmetu ústavnej sťažnosti vykonané tieto pre jej posúdenie relevantné procesné úkony:

- 2. augusta 2013 – bol okresnému súdu doručený návrh sťažovateľa na výkon rozhodnutia o úprave práv a povinností k maloletému,

- 12. novembra 2013 – bol okresným súdom ustanovený maloletému kolízny opatrovník,

- 26. novembra 2013 – bola okresným súdom zaslaná matke maloletého výzva,

- 23. decembra 2013 – bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie matky maloletého,

- 30. decembra 2013 – okresný súd zaslal výzvu sťažovateľovi,

- 10. februára 2014 – bola okresnému súdu doručená sťažovateľom odpoveď na výzvu,

- 27. marca 2017 – okresný súd zaslal navrhovateľovi výzvu,

- 10. apríla 2017 – bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie matky maloletého,

- 28. apríla 2017 – bola okresnému súdu sťažovateľom doručená odpoveď na výzvu,

- 11. októbra 2018 – okresný súd zaslal sťažovateľovi opätovne výzvu, či trvá na podanom návrhu,

- 15. novembra 2018 – bola okresnému súdu sťažovateľom doručená odpoveď na výzvu,

- 3. januára 2019 – bolo vo veci nariadené pojednávanie na 15. február 2019,

- 12. februára 2019 – bola okresnému súdu doručená žiadosť sťažovateľa o odročenie nariadeného pojednávania z dôvodu jeho krátkodobej práceneschopnosti,

- 21. februára 2019 – bol okresným súdom nariadený termín pojednávania na 18. marec 2019,

- 18. marca 2019 – sa konalo pojednávanie, na ktoré sa nedostavil sťažovateľ,

- 25. marca 2019 – bolo okresným súdom vydané uznesenie, ktorým súd návrh sťažovateľa zamietol. Uvedené uznesenie nadobudlo v spojení s potvrdzujúcim rozhodnutím odvolacieho súdu právoplatnosť 7. októbra 2019.

26. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

27. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

28. Základnou povinnosťou všeobecného súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

29. Táto povinnosť okresného súdu vyplývala do 30. júna 2016 z § 6 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. V súčasnosti od 1. júla 2016 tieto povinnosti vychádzajú zo zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov, najmä z čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

30. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

31. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že konanie o výkon rozhodnutia vo veciach maloletých tvorí štandardnú a pomerne početnú súčasť rozhodovacej činnosti súdov, pričom napriek špecifickej povahe takéhoto konania vyžadujúcej citlivý prístup orgánov verejnej moci ho v zásade nemožno považovať za zložitú vec. Zložitost' veci preto ústavný súd nepovažuje za skutočnosť, ktorá by podstatnou mierou prispela k celkovej dĺžke napadnutého konania. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že napadnuté konanie má vzhľadom na svoju povahu pre sťažovateľa mimoriadny význam, keďže jeho výsledok má podstatný vplyv na možnosť riadneho výkonu rodičovských práv a povinností sťažovateľa.

32. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z obsahu vyžiadaného spisu okresného súdu nevyplýva, že by celková dĺžka napadnutého konania bola negatívne ovplyvnená správaním sťažovateľa ani správaním matky maloletého ako účastníčky napadnutého konania. Sťažovateľ, ako aj matka maloletého na výzvy súdu vždy bezodkladne reagovali. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že správaním sťažovateľa nemožno ospravedlňovať zjavne neprimeranú celkovú dĺžku napadnutého konania.

33. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutom konaní a v tejto súvislosti poukazuje na to, že doterajšie trvanie napadnutého konania, kde predmetom je nariadenie výkonu rozhodnutia vo veciach starostlivosti súdu o maloletých na okresnom súde (šesť rokov, pozn.), je už samo osebe celkom zjavne neprimerané. Podľa názoru ústavného súdu súdne konanie, ktoré trvá tak neúmerne dlho ako napadnuté konanie, možno spravidla bez ďalšieho považovať za také, ktoré je nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy (m. m. IV. ÚS 173/05, IV. ÚS 251/05, II. ÚS 3/09).

34. Ústavný súd konštatuje že z priebehu napadnutého konania je zrejmé, že okresný súd sťažovateľa opakovane vyzýval na vyjadrenie sa ku skutočnosti, či trvá na podanom návrhu. Okrem uvedených výziev v konaní neuskutočnil žiadny relevantný procesný úkon do 21. februára 2019, keď vo veci nariadil pojednávanie, pričom v čase medzi podaním ústavnej sťažnosti sťažovateľom a rozhodnutím ústavného súdu v merite veci okresný súd vo veci rozhodol, a to uznesením sp. zn. 20 Em 4/2013 z 25. marca 2019, ktoré nadobudlo právoplatnosť 7. októbra 2019.

35. Ústavný súd na základe uvedeného konštatuje, že postupom okresného súdu došlo k zbytočným prietahom v napadnutom konaní, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a k porušeniu práva na prerokovanie jeho veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

IV.

Finančné zadosťučinenie a náhrada trov konania

36. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

37. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva alebo slobody, je povinný sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Ak ten, komu bolo uložené zaplatiť sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, v tejto lehote priznané finančné zadosťučinenie sťažovateľovi nezaplatí, v zmysle odseku 2 citovaného ustanovenia sa zvyšuje finančné zadosťučinenie priznané ústavným súdom o 5 % za každý aj začatý rok omeškania až do jeho zaplatenia.

38. Sťažovateľ žiadal o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 5 000 €, ktorú odôvodnil tým, že okresný súd neurobil žiadny úkon k výkonu právoplatného rozhodnutia súdu. Maloletý sa tým sťažovateľovi odcudzuje a bude oveľa ťažšie obnoviť ich vzájomný vzťah.

39. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). V tomto prípade podľa názoru ústavného súdu prichádzalo do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri jeho určení ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

40. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal na celkovú doterajšiu dĺžku napadnutého konania a jeho význam pre sťažovateľa. Na druhej strane však prihliadol na skutočnosť, že v čase medzi podaním ústavnej sťažnosti sťažovateľom a rozhodnutím ústavného súdu v merite veci okresný súd vo veci rozhodol, a to uznesením sp. zn. 20 Em 4/2013 z 25. marca 2019. S ohľadom na uvedené ústavný súd považoval

za primerané a spravodlivé priznať sťažovateľovi finančné zadostučinenie v sume 1 000 € podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (bod 2 výroku nálezu).

41. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania. Právna zástupkyňa sťažovateľa si uplatnila nárok na náhradu trov konania.

42. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania za prvé dva úkony právnej služby, t. j. prevzatie a prípravu zastupovania a podanie sťažnosti, vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2017, ktorá bola 921 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2018. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2018 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 153,50 €. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 9,21 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 162,71 € za jeden úkon uskutočnený v roku 2018, t. j. za dva úkony 325,42 €. Pokiaľ išlo o ďalší úkon právnej služby uskutočnený už v roku 2019 – vyjadrenie k vyjadreniu zo 16. augusta 2019, ústavný súd vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2018, ktorá bola 980 €. Odmena za tento právny úkon v zmysle už popísaných pravidiel predstavuje sumu vo výške 173,13 € (t. j. 163,33 € + 9,80 € režijný paušál). Trovy právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom tak predstavujú celkovú sumu 498,55 € (bod 3 výroku nálezu).

43. Náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

44. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

45. Ústavný súd aj napriek záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, neprikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov, a to vzhľadom na to, že okresný súd uznesením z 25. marca 2019 vo veci samej rozhodol, pričom toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť 7. októbra 2019. V tejto časti preto ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

46. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. októbra 2019

Mojmír Mamojka
predseda senátu